

**Arbitragecommissie betreffende de
precontractuele informatie bij commerciële
samenwerkingsovereenkomsten**

Jaarverslag 2013

**Arbitragecommissie betreffende de
precontractuele informatie bij commerciële
samenwerkingsovereenkomsten**

Jaarverslag 2013

Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnr.: 0314.595.348
<http://economie.fgov.be>

tel. 02 277 51 11

Vanuit het buitenland:
tel. + 32 2 277 51 11

Verantwoordelijke uitgever: Pierre Demolin
Voorzitter van de Arbitragecommissie
North Gate
Koning Albert-II laan 16
1000 Brussel

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Voorwoord

De werkzaamheden van de Arbitragecommissie werden in 2013 voortgezet.

Na verscheidene werkvergaderingen werd een belangrijk advies uitgebracht over de bedingen in commerciële samenwerkingsovereenkomsten die een belemmering kunnen vormen voor de uittreding uit een distributienetwerk en tot een verhoging kunnen leiden van de verkoopprijs voor de consument.

Bovendien heeft de Arbitragecommissie, na jarenlange toepassing van de wet van 19 december 2005, en op basis van de adviezen die ze sinds haar bestaan heeft uitgebracht, een wijziging voorgesteld van de wet om meer rechtszekerheid te garanderen. Daarbij werd veel aandacht besteed aan de realiteit van het economische leven en aan een maximaal vereenvoudigde toepassing van de wet.

Zonder afbreuk te doen aan de doelstelling van de oorspronkelijke wetgever, werden de wetwijzigingen integraal opgenomen in boek X van het Wetboek van economisch recht. De huidige wet van 19 december 2005 wordt aldus vervangen door de bepalingen van titel 2 van boek X van het Wetboek van economisch recht, vooral dan de artikelen X.26 tot X.34, evenals artikel I.11,2° van boek I van hetzelfde wetboek, waarin een licht gewijzigde definitie staat van wat een commerciële samenwerkingsovereenkomst is.

Het werkprogramma van de Commissie blijft zeer gevuld, aangezien de Commissie een antwoord dient te verstrekken op de vele vragen die haar werden gesteld.

INHOUD

1. Opdrachten	5
2. Toepasselijke wetgevingen.....	5
3. Adviezen.....	6
4. Contact: secretariaat van de Arbitragecommissie.....	8
5. Bijlagen	9

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

1. Opdrachten

De arbitragecommissie werd opgericht bij de wet van 19 december 2005 en ingesteld bij koninklijk besluit van 1 juli 2006 en telt acht effectieve leden en acht plaatsvervangende leden. Er zijn vier groepen in vertegenwoordigd:

- degene die het gebruiksrecht van een commerciële formule krijgen;
- degene die het gebruiksrecht voor een commerciële formule verlenen;
- de overheden;
- de deskundigen.

Elke groep telt twee leden. De leden van de arbitragecommissie zijn benoemd door de ministeriële besluiten van 4 juli 2006, 11 juni 2007, 2 juli 2008, 15 juni, 17 augustus en 6 oktober 2009. Een besluit van 17 september 2010 heeft de mandaten van de leden van de Commissie hernieuwd voor een hernieuwbare periode van 4 jaar, vanaf 3 augustus 2010.

De arbitragecommissie heeft als eerste opdracht bij toepassing van artikel 10 van de wet van 19 december 2005 om een evaluatieverslag voor te leggen aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Dit gebeurde op 4 april 2007.

Bovendien kent artikel 2 van het koninklijk besluit van 1 juli 2006 aan de Arbitragecommissie een adviesopdracht toe wat betreft de interpretatie en de toepassing van de wet. De Commissie kan ambtshalve een uitspraak doen of adviezen verstrekken op vraag van de bevoegde ministers of van een beroepsorganisatie. De adviesaanvraag mag niet afkomstig zijn van een individuele onderneming. Zij mag ook geen betrekking hebben op een geschil tussen twee partijen die een commerciële samenwerkingsovereenkomst hebben afgesloten

2. Toepasselijke wetgevingen

- Wet van 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten (Belgisch Staatsblad van 18 januari 2006), gewijzigd bij de wet van 27 december 2005 houdende diverse bepalingen (artikel 80) (Belgisch Staatsblad van 30 december 2005, 2de editie) ;
- Wet van 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten – erratum (Belgisch Staatsblad van 13 februari 2006, 2de editie) ;
- Koninklijk besluit van 12 januari 2006 betreffende de inwerkingtreding van de wet van 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten (Belgisch Staatsblad van 23 januari 2006);

- Koninklijk besluit van 1 juli 2006 tot oprichting van de Arbitragecommissie voorzien door de wet van 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten (Belgisch Staatsblad van 24 juli 2006);
- Ministerieel besluit van 17 september 2010 tot aanstelling van leden van de Arbitragecommissie voorzien in de wet van 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten (Belgische Staatsblad van 28 september 2010).

3. Adviezen

3.1. Advies over de bedingen in commerciële samenwerkingsovereenkomsten die een belemmering kunnen vormen voor de uittreding uit een distributienetwerk en tot een verhoging kunnen leiden van de verkoopprijs voor de consument (advies 2013/13 van 28 maart 2013 - cfr. bijlage 5.1.)

6

Een analyse van deze bedingen, zowel ten opzichte van het Belgische als het Europese recht, heeft aangetoond dat ze wettelijk geoorloofd zijn, als ze rekening houden met de limieten opgelegd door het mededingingsrecht (beperking in tijd en ruimte).

Het is zowel voor de franchisegever als voor de franchisenemer essentieel om bepaalde bedingen in te lassen die beletten dat een franchisenemer al te makkelijk kan overstappen naar een concurrerend netwerk.

Binnen een context van hogere prijsniveaus in de supermarkten in België ten opzichte van de buurlanden, hebben deze bedingen geen enkele invloed.

3.2. Wijziging van de wet van 19 december 2005

Op basis van de verschillende adviezen die de Arbitragecommissie sinds haar bestaan heeft uitgebracht, stelt ze voor om de wet van 19 december 2005 te wijzigen, teneinde bepaalde interpretatieproblemen weg te werken die tot juridische onzekerheid leiden voor de partijen.

- **De definitie van “commerciële samenwerkingsovereenkomst” werd vereenvoudigd.** Een samenwerkingsovereenkomst is een overeenkomst die tussen meer dan twee personen kan worden gesloten, en niet noodzakelijk enkel tussen twee personen, zoals in de wet van 2005 het geval is. De voorwaarde om “in eigen naam en voor eigen rekening” te handelen moet uitsluitend in het stadium voorafgaand aan het sluiten van de overeenkomst worden onderzocht, m.a.w. in de precontractuele fase, en bijgevolg werden de termen “die elk in eigen naam en voor eigen rekening werken” weggelaten, wat niet verhin-

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

dert om het onafhankelijke karakter van de partijen te beoordelen. De voorwaarde van vergoeding werd eveneens geschrapt, maar op het afzonderlijke document moeten nog steeds de gegevens vermeld worden betreffende de rechtstreekse en onrechtstreekse vergoeding, als zulks werd overeengekomen ;

- **De bankagentuurovereenkomst**, geregeld door de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten, en de **verzekeringsagentuurovereenkomst**, geregeld door de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen, **worden uitdrukkelijk** van het toepassingsgebied van de wet **uitgesloten**;
- De vraag of een nieuwe termijn van een maand moet worden in acht genomen ingeval van wijziging van de ontwerpovereenkomst binnen de bedenktijd van een maand, kwam aan de orde, om een overdreven formalisme en onzekerheid te vermijden bij het interpreteren van de wet. Als de persoon die het recht verkrijgt een wijziging van de overeenkomst vraagt, dient er geen nieuwe termijn van een maand te worden nageleefd voor de gewijzigde overeenkomst wordt gesloten. Als daarentegen de persoon die het recht verleent zelf de overeenkomst wijzigt, dient die persoon bovenop het oorspronkelijke afzonderlijke document een vereenvoudigd document met het ontwerp van gewijzigde overeenkomst mee te delen, tenminste een maand voor de ondertekening ervan;
- **Er is in een bepaling voorzien, die het voortaan expliciet mogelijk maakt om een vertrouwelijkheidsovereenkomst te sluiten, met geldelijke sanctie**, en dit zodra het document met precontractuele informatie wordt meegedeeld;
- **Een andere bepaling maakt het expliciet mogelijk, dat partijen die een zakelijke relatie hebben op het ogenblik waarop ze beslissen om de overeenkomst te hernieuwen of te wijzigen, verder verbintenissen kunnen blijven aangaan tijdens die periode**;
- **Een bepaling verduidelijkt de ruime interpretatie die in de wet wordt gegeven aan de vergoeding betaald door de persoon die het recht verkrijgt en aan de vermelding**, in het afzonderlijke document, van zowel de rechtstreekse als de onrechtstreekse vergoeding. De rechtstreekse vergoeding, als ze werd overeengekomen, zal duidelijk moeten worden omschreven in het afzonderlijke document. De onrechtstreekse vergoeding, als ze werd overeengekomen, zal moeten worden vermeld en ook de berekeningswijze ervan;
- Om rechtszekerheid te garanderen en onnodige formaliteiten en kosten te vermijden, wordt voortaan gepreciseerd dat **in geval van hernieuwing, sluiting van een nieuwe overeenkomst tussen dezelfde partijen of wijziging van een commerciële samenwerkingsovereenkomst die al minstens twee jaar in uitvoering is**, degene die het recht verleent aan degene die het recht verkrijgt het ontwerp van nieuwe overeenkomst moet meedelen, alsook een vereenvoudigd document met precontractuele informatie. Wanneer de gevraagde wijziging wordt aangenomen, dan zijn een excessief formalisme en een lange termijn van een maand niet in het belang van de rechtverkrijgende; daarom wordt voor dergelijke gevallen voorzien dat geen enkel ontwerp van overeenkomst, noch een vereenvoudigd document moet worden meegedeeld;

- Voortaan geldt een **sanctie als de belangrijke contractuele bepalingen niet correct zijn, of als de gegevens voor een correcte beoordeling van de commerciële samenwerkingsovereenkomst onjuist zijn of ontbreken;**
- Voortaan wordt verduidelijkt dat **de beschermde partij enkel afstand mag doen van haar wettelijke bescherming** na verloop van de bedenktijd van een maand na het sluiten van de overeenkomst, en dat de reden van de nietigheid waarvan afstand wordt gedaan moet worden vermeld.

Deze wijzigingen werden integraal overgenomen in het boek X van het Wetboek van economisch recht. De huidige wet van 19 december 2005 zal aldus worden vervangen door de bepalingen van titel 2 van boek X van het Wetboek van economisch recht, voornamelijk de artikelen X.26 tot X.34, alsook artikel I.11,2° van boek I van het Wetboek van economisch recht, waarin een licht gewijzigde definitie staat van wat een commerciële samenwerkingsovereenkomst is.

4. Contact: secretariaat van de Arbitragecommissie

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Afdeling Consumenten en Ondernemingen
Koning Albert II-laan, 16
1000 Brussel

Tel.: + 32 2 277 81 68
Fax: + 32 2 277 52 59

E-mail: hrc.cons@economie.fgov.be

Website:

<http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/marktreglementering/Handelspraktijken/Franchise/index.jsp>

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

5. Bijlagen

5.1. Bijlage 1: advies nr. 2013/13 van 28 maart 2013

Arbitragecommissie

Wet van 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten.

Advies over de bedingen in commerciële samenwerkingsovereenkomsten die een belemmering kunnen vormen voor de uittreding uit een distributienetwerk en tot een verhoging kunnen leiden van de verkoopprijs voor de consument

De analyse die werd uitgevoerd door de Arbitragecommissie, en die bij dit advies werd gevoegd, heeft talrijke contractuele praktijken die gangbaar zijn in de relaties tussen franchisegever en franchisenemer in de verf gezet.

Nu blijkt evenwel uit de analyse van die bedingen, dat ze zowel ten aanzien van het Belgische recht als ten aanzien van het Europese recht, geoorloofd zijn, als ze de limieten respecteren die worden opgelegd door het mededingingsrecht (beperking in de tijd en in de ruimte). Het mededingingsrecht bepaalt overigens uitdrukkelijk dat verscheidene van die bedingen (de niet-concurrentiebedingen en de bedingen betreffende de duur van de contracten) gerechtvaardigd zijn en meer concurrentie mogelijk maken tussen de distributienetwerken.

9

1. Hinderpaal om uit het netwerk te stappen

In de netwerken waar de concurrentie sterk speelt (bijvoorbeeld: voeding, fastfood, kappers, verkoop van keukens, enz.), moet men toch constateren dat het zowel voor de franchisegever als voor de franchisenemer essentieel is, om bepaalde bedingen te voorzien die een franchisenemer ervan weerhouden om al te vlot over te stappen naar een concurrerend netwerk: bij gebrek daaraan dreigt het netwerk zelf in gevaar te komen, door het overlopen van franchisenemers naar concurrenten, die er niet voor terugdeinzen om die franchisenemers te lokken via ogenschijnlijk zeer voordelige voorwaarden, die echter al snel minder interessant blijken te zijn.

Een instabiel netwerk is voor niemand interessant: noch voor de franchisegever, die zijn werk in de handen van een concurrent ziet vallen, noch voor de franchisenemer, die het slachtoffer is van de kwetsbaarheid van het netwerk waarvan hij deel uitmaakt, noch voor de consument, die het slachtoffer is van het feit dat de concurrentie vermindert, en er de gevolgen van zal betalen. Een franchisegever verbieden om zijn netwerk te beschermen met efficiënte rechtsmiddelen zou dan ook voor alle partijen een vergissing zijn.

Een lid van de commissie (UNIZO) is van mening dat de bedingen waar hij voorbehoud bij had, namelijk de veelheid aan contracten die de franchisenemer binden aan zijn netwerk en het grote verschil in vervaltermijnen, het postcontractuele niet-concurrentiebeding en het beding dat op voorhand de overdrachtprijs bepaalt zonder verwijzing naar de marktwaarde, een remmend effect hebben op de franchisenemer om uit zijn netwerk te stappen, en dat daardoor de mobiliteit tussen de concurrerende netwerken wordt afgezwakt.

2. Impact op de prijzen

Binnen een context van hogere prijsniveaus in de supermarkten in België ten opzichte van de buurlanden, hebben deze bedingen geen enkele invloed.

5.2. Bijlage 2: Samenstelling van de Arbitragecommissie op 1 januari 2013

	Effectieve leden	Plaatsvervangende leden
Vertegenwoordigers van personen die het recht verkrijgen	Luc Ardies (UNIZO) Jennifer Maus (UCM)	Antoon Schokaert (UNIZO) Jonathan Lesceux (UCM)
Vertegenwoordigers van personen die het recht verlenen	Mme Anneleen Dammekens (FEB) Didier Depreyay (FBF)	Nathalie Ragheno (FEB) Nathalie Pint (COMEOS)
Deskundigen	Pierre Demolin Els Van Poucke	Marc Geron Koen De Bock
Vertegenwoordigers van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie	Francis Deryckere Philippe Lengler	Geneviève Tomson Stefaan De Vos

5.3. Bijlage 3: Vergaderdata

19 februari 2013

18 maart 2013

28 maart 2013

